

‘MÈTODE’, TRANSVERSAL I NECESSÀRIA

LA REVISTA DE REFERÈNCIA DE LA XARXA VIVES ES PRESENTA
A BARCELONA

Michele Catanzaro

La importància de la revista com a pont entre ciència i cultura va centrar les reflexions durant la seva presentació a Barcelona. Els ponents van dissertar sobre la relació entre Darwin i la religió, desvelada a l'*Autobiografia* del científic, que MÈTODE acaba de publicar.

La diferència entre periodisme i literatura és que el primer és il·legible i la segona no és llegida, deia Oscar Wilde. MÈTODE demostra que aquest aforisme no és sempre i necessàriament la veritat. Així de clar ho va dir Francisco Tomás, rector de la Universitat de València, durant la presentació de la revista al centre de cultura contemporània Arts Santa Mònica de Barcelona, el passat 17 de Juny. L'esdeveniment celebrava la declaració de MÈTODE com a revista de referència de la Xarxa Vives, que reuneix 20 universitats de l'àrea lingüística catalana.

Els convidats no van escatimar els elogis a la feina del director de MÈTODE, Martí Domínguez, i al seu equip. «Martí Domínguez conjumina els perfils de l'humanista i del científic», va dir Xavier Bru de Sala, president del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts de Catalunya. «MÈTODE compleix una funció essencial i descuidada a la nostra societat –va afegir–, la mediació». Segons l'intel·lectual, hi ha una barrera entre els llocs on s'acumulen les informacions rellevants i els públics que potencialment s'hi interessin. MÈTODE és un dels pocs mitjans que creua aquesta barrera, va afirmar.

Ana Ripoll, presidenta de la Xarxa Vives i rectora de la Universitat Autònoma de Barcelona, va repassar la història de la revista, des que va aparèixer el 1992 fins a l'actualitat, passant pels premis Ciència en Acció (2006) i de l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català (2007). «Es tracta d'una revista única en l'àmbit lingüístic català», va subratllar la rectora. «No hi ha res semblant que assoleixi el mateix nivell a tota l'àrea mediterrània», va afegir Bru de Sala. Francisco Tomás va recordar també la projecció de MÈTODE a fora dels territoris de parla catalana, gràcies a l'anuari que

s'edita en castellà. El rector va remarcar que la funció de MÈTODE va més enllà de la projecció de la recerca de la Universitat de València. «La revista treballa per afermar la ciència i la raó a la societat –va comentar–, però la seva funció no és només de divulgació: MÈTODE és una revista cultural, que tracta la ciència com a part de la cultura.» Francisco Tomás va recordar les entrevistes i articles de grans pensadors internacionals publicades al trimestral. «Algú ha dit que MÈTODE és un miracle –va afegir– jo dic que és una revista imprescindible.»

■ DARWIN I LA RELIGIÓ

Traslladar les restes de Darwin del temple sagrat de l'abadia de Westminster, on es troben ara, al temple laic de Down House, la casa on va realitzar la majoria dels seus descobriments: aquesta proposta jocosa i provocadora va coronar la conferència sobre les relacions entre els científics i el cristianisme, pronunciada per Martí Domínguez en la part central de l'acte de Barcelona. En efecte, la versió no censurada de l'*Autobiografia* del naturalista, que MÈTODE acaba de publicar en català, revela

un conflicte cada vegada més intens entre l'autor i el món de la fe, que contrasta amb el seu enterrament religiós.

Martí Domínguez va esbossar el retrat d'un jove Darwin completament lliurat a les creences religioses del seu temps. Quan s'embarca al *Beagle*, les seves intencions no van més enllà de buscar restes del diluvi universal. Però les observacions fetes durant el viatge sembren les llavors del dubte. L'extraordinària biodiversitat de Veneçuela no encaixa amb la història de Noè: tants animals no cabrien a l'arca. L'observació dels marsupials suggereix la idea d'una «nova creació», successiva a la que s'explica a la Bíblia. L'estudi dels fòssils fa pensar que es deuen haver succeït molts diluvis universals. La visió dels fueguins fa por i llàstima, i potser suggereix la idea que els humans vénen d'algun tipus d'ancestre salvatge.

«‘MÈTODE’ COMPLEIX UNA
FUNCIO ESSENCIAL
I DESCUIDADA A LA NOSTRA
SOCIETAT, LA MEDIACIO»

(XAVIER BRU DE SALA)

L'acte va comptar amb un gran èxit de públic, que va omplir la sala del centre Arts Santa Mònica de Barcelona. Dalt, els participants en la taula rodona; d'esquerra a dreta, Jaume Terradas, Xavier Bru de Sala, Francisco Tomas, Ana Ripoll i Martí Domínguez. A sota, el rector de la Universitat de València en un moment de la seua intervenció.

«'MÈTODE' TREBALLA PER AFERMAR LA CIÈNCIA I LA RAÓ A LA SOCIETAT PERÒ LA SEVA FUNCIÓ NO ÉS NOMÉS DE DIVULGACIÓ: MÈTODE ÉS UNA REVISTA CULTURAL, QUE TRACTA LA CIÈNCIA COM A PART DE LA CULTURA»

(FRANCISCO TOMÁS)

En un dels moments més hilarants de la xerrada, Martí Domínguez va interpretar una conversació imaginària vora la llar entre Darwin i la seva dona Emma. En l'intercanvi d'opinions, el científic comet la imprudència d'expressar els seus dubtes sobre la fe: així, es converteix en víctima del xantatge emocional de la seva dona, profundament religiosa. Si aquesta conversació és imaginària, no ho són altres documents esmentats pel director de MÈTODE, com una carta del 1839 on Emma expressa a Charles la seva por que es condemni i no la pugui acompanyar per tota l'eternitat. El temor a ofendre la sensibilitat d'Emma pot explicar una part del llarg temps que passa abans que Darwin faci públiques les seves teories. Tanmateix, la mort de l'estimada filla Annie accelera el rebuig del científic cap a la religió: és impossible creure en el Déu bo dels cristians després d'una pèrdua tan dolorosa.

Per altra banda, Darwin va evitar acuradament de polemitzar explícitament amb el cristianisme. L'atac directe no donaria els efectes desitjats, va escriure en una carta a un amic, mentre que la lenta penetració del pensament científic esborrarà lentament les creences supersticioses. No obstant això, Martí Domínguez va fer notar que el científic no estalvia condemnes i atacs al cristianisme en la seva autobiografia: fins i tot la defineix com una «creença perversa».

Aquest escrit no es va publicar al llarg de la seva vida, però no es pot excloure que Darwin el volgués enviar a impremta, sobretot considerant que el va retocar i perfeccionar molt sovint. Possiblement el naturalista va voler concentrar el seu llegat crític sobre la religió en aquesta obra. Però també aquest suposat projecte va topar amb la inflexibilitat d'Emma. La dona va intervenir personalment, amb cartes i conversacions, en l'edició del text feta pel fill Francis, retallant parts importants. L'edició no censurada no es va publicar fins setanta anys després de la mort de l'autor.

Jaume Terradas, professor d'ecologia de la Universitat Autònoma de Barcelona i traductor al català de l'*Autobiografia*, va completar el quadre dibuixat per Martí Domínguez. L'investigador va expressar els seus dubtes sobre el fet que Darwin volgués publicar el text sobre la seva vida. «Patia molt pels debats sobre els seus escrits –va explicar–, era un home que tenia ganes d'investigar més que no de debatre.» Va coincidir amb Martí Domínguez en la posició de Darwin respecte al cristianisme, que considerava del tot mancat del suport de proves. Així mateix, Jaume Terradas va destacar la lluita del naturalista per tenir la ment lliure dels seus propis prejudicis: tot un exemple del millor pensament científic. ☺

Michele Catanzaro. Doctor en Física i periodista *free-lance*. Barcelona.